

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harphii Theologi Ervditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiae Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniae, 1611

Praefatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

D. HENRICI HARPHII,
IN THEOLOGICÆ MYSTICÆ
LIBRVM TERTIVM.

P R A E F A T I O.

RERV M omnium opifex Deus, solo sua bonitatis intuitu in esse cuncta producus, naturalem amore boni cunctis indidit creaturis: vidum vnaquaque res bonum sibi conueniens naturaliter amat & appetit, mirabili quadam conuersione in auctorem suum recurrere demonstratur. Sed in hoc ceteris praefertur creatura rationalis, quod ipsam vniuersalem bonitatis fontem per sapientiam intueri potest, & per charitatis amorem suauiter degustare. Vnde fit, vt sapientia bonum, quo ad ipsum fontem bonitatis accedimus, omnibus humanis bonis secundum recte rationis iudicium praefertur. Hac est enim, qua fastidium necit, ita vt qui eam edit, adhuc esuriat; & qui eam bibit, sitire non cesset. Hac est, inquam, qua in tantum peccato repugnat, vt qui secundum ipsam operantur, non peccent. Hac est denique, qua fructum indeficientem suis ministris elargitur, vt qui eam elucidant, vitam aeternam possideant. Praecellit etiam dulcedine sua voluptates, securitate sua regna & sedes, vtilitate sua diuitias vniuersas. Quam nimirum singulari priuilegio super creaturam rationalem diffuderat, postquam propriam imaginem animabus hominum impresserat, diligentius tamen expresserat eam in cordibus ipsum efficaciter amantium, secundum munus sui largitatem. Verum tamen homo, cum tam singularem eelsitudinem sortitus esset non intellexit, & ipsa sapientia lux, infusa sibi diuinitus, per peccati tenebras & terrenarum occupationum caligines ad id sinit obtenebrata, vt ferè mundus vniuersus ad idola vana procliuus, in sensum reprobum laboretur. Hinc diuina sapientia, multiplex ad pietatem, artifex ad salutem, qua pro sua bonitate ad sui frustrationem hominem condiderat, eundem diuinitatis eius expertem esse non sinens, in naturam humanam se totam contulit, sese humiliando, eam exaltando, mirabilibusq; formulis inseparabiliter vniendo, vt errantem reduceret, ignorantem instrueret, contemnentem alliceret, ac per obiectum illud visibile tam ingratum in invisibilem amorem sustolleret. Cuius vestigia securim insequens de felici conductu contemplatiuorum in semitu iustitia & perfectionis, aliquid instructionis gratia profecti statui: quas vtiq; nemo mortalium perfecte consequitur, nisi prius desideriosis suspirijs eius anima

Ecclef. 24.

Ibidem.

Psalm. 48.

anima post perfectionis exemplar dulcissimum Iesum frequentius subleuetur. Hinc merito Dauid, postquam pramiserat in Psalmo: Ad te Domine leuavi animam meam, Deus meus in te confido, non erubescam, postea subiunxit: Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me. Et quidem optime: Nam in his verbis duas vias luculenter expressit, actiuam scilicet, & contemplatiuam: quia via sunt institutiones de ordine actiua vite, & exterioris, quae conueniunt omnibus. Semita verò sunt occulta via & angusta, sicut sunt mysteria vite contemplatiua. Nam semita proprie via est duorum pedum in latitudine, per quos intelliguntur intellectus & affectus, qui pariter in hac vita coambulant: sed affectus vt domina, intellectus autem vt ancilla. Caterum, ex quo in vtraque vita sunt infinita denia & insidia multa, praesertim in secunda, processum hunc diuersis industrijs distinguere placuit, vt praemoniti fideles Christi cautius ambulent, ne vnuquam offendant ad lapidem pedem suum, sed ad optatum finem gressu felicissimo perueniant. Verum, quia intellectus eius (praesertim rudibus & simplicibus) difficilior forte videbitur, ideo ad maiorem euidenciam eorum, quae dicenda sunt, sciendum, quod in homine sunt tres potentiae cognitiua, & vnicuique potentia quadam affectiua correspondet, ac secundum vnquamque potentiam, diuersi diuersimode rapiuntur, vel raptum quendam patiuntur. Nam prima & infima potentia cognitiua dicitur sensuali, quae est vis quadam anima, viens in operatione sua organo corporis, tam exteriori, quam interiori, ad ea, quae sensibilia sunt, per se, vel per accidens cognoscenda. Quae potentia, si motiones obiectales rerum exteriorum immediatè recipit, dicitur sensus exterior quinquepartitus, scilicet visus, auditus, gustus, odoratus, & tactus. Si verò recipit immediatè sensationes factas in his quinque, iudicans inter eas, sic est sensus communis. Si autem consequatur ex iudicijs vel sensationibus factis in sensu communi, sic dicitur imaginatio, vel phantasia, vel virtus formatiua, alias cogitatiua. Quod si ex sensatis elicit insensata, dicitur virtus aestimatiua, quae de proficuo vel nociuo dyudicat. Praeterea adhaec duae sunt vires sensitiuae in absentia specierum retentiuae: vna pro sensu communi, quae aliquando dicitur imaginatio: alia pro formatiua & aestimatiua, cui memoriae nomen inditum est. Caterum, vis ista cognitiua sensuali, dicitur aliquando animalitas, aliquando sensualitas, aliquando calum primum vel infimum, aliquando imaginatio, quandoque verò vmbra rationis. Cui respondet appetitus animalis vel sensuali, qui est vis animae affectiua, apta moueri immediatè ab apprehensione sensitiua. Porro, praeter hunc appetitum ponere conantur quidam sensum naturae, siue ad bonum siue ad malum, ex hoc saluantes multos effectus mirabiles in animantibus respectu talis vel fuga vel prosecutionis, qualifmodi causa reddi non potest ex apprehensione cognitionis sensua-

Via Domini.
Semitae.

Ratio instituti huius.

Psal. 50.

Potentiae cognitiuae in homine tres.
Sensitiua.

Comunis.

Imaginatiua.
Aestimatiua.

Sensus naturae.

O o o o

lu: Vt,

lis: Ut, quod hōste presente, nec tamen viso, horrescunt pili cum tremore quodam; quod contra sit amiso presente. Item, quod forma futura prouidens hyemi farris ingentem aceruum comportat & colligit: & sic de similibus. Sed quid mirandum est de talibus secretis instinctibus seu impulsibus ad fines suos consequendos, cum & naturales tractus inuenimus in corporibus minus organizatū & insensatū, scilicet ferri ad magnetē, maris ad lunā, qui scilicet instinctus et tractus, lex natura vocari potest, vel inclinatio naturalis, aut directio intelligentiā nō erratū. Denique raptus ipsius sensus in actū suo super inferiores se potestas, sit per amoris affectionē, qua potest tāta fixatione rapere virtutem imaginatiuā, quod inferiores potentia sensuū exteriorum: obiecta propria eis opposita, nō attendat: quod ab experientia propria Philosophus sumpsit. Quē raptum causat vel facit seruidū desiderium rei per imaginationem representata. Secunda verō & media potentia cognitiua, dicitur rationalis, & est vis quadā anima cognitiua, deductiua cōclusionū ex prmissis, & elicitiua insensatorum ex sensatis, ac abstractiua quidditatum, nullo organo in operatione sua egens. Hac autē descriptio per ultimā particulā notat differre rationem à sensualitate, q̄ scilicet virtut organo. Per alias verō particulas, ab intelligentia simplici seceruitur: cuius operatio magis attenditur in receptione cognitionū simplicis à superiori luce Deo, quā à deductione conclusionum ex principijs, q̄ est proprium rationis, siue principia sint ab experientia sensus, ut q̄ ignis est calidus; vel illa sibi presentauerit ab alto simplex intelligentiā. Et secundum istā presentationem, vocatur portio rationis superior, q̄ nomen habet viri. Prima verō presentatio vocatur portio rationis inferior, qua nomen habet mulieris. Quia tantum viuacitatis & virtutis habet ratio, dum superioribus intendit, respectū illius, quā trahit ab inferioribus, quantum vir à muliere differt in virtute & fortitudine. Et haec quidem potentia, quandoq; dicitur calan medium in anima, vel in vmbra simplici intelligentiā, si: ut intelligentiā simplex est in vmbra Angeli, & Angelus in vmbra Dei. Cui potentia correspondet appetitus vel affectus rationalis, qui est vis quadam affectiua ipsius anima, apta moueri immediatē ab apprehensione cognitiua rationis. Et hic quidem appetitus si est respectu rerum possibilium & impossibilium, dicitur voluntas. Si verō consideratur, respectu actū tā elliciti, dicitur electio, vel appetitus electiuus. Si autē respectu actuum imperatorum est, dicitur appetitus dominatiuus vel executiuus. Si deniq; voluntas est exequendi ea, quae iam electa sunt, dicitur propositum: sed inclinatio ad haec exequenda, dicitur conscientia, nisi dicamus, quod conscientia duo simul importat, scilicet iudicium, & affectionem comitem. Raptus autem rationis in actū suo super inferiores potestas, fit per voluntatis amorem, ut patet in eis, qui volunt & quarunt deducere ac ratiocinari.

Potentia rationalis.

Affectus rationalis.

cinari ex notis incognita. Quos aliquando voluntarius huiusmodi appetitus otiosi fecit à suis operatibus non solum sensuum exteriorum, ut nescirent quid extra fieret: sed etiam virtuti phantastica vel imaginaria sua denegabatur actio, ut à corporeum phantasma non irruens, aut irrumperere volens, superiore virtute rationis & voluntatis premeretur. Quod patuit in quibusdā, de quibus apud Valerium Maximum nota est historia. Tertia demum et suprema potentia cognitiua, dicitur intelligentia simplex, quae est res quaedam animae cognitiua, naturalis quaedam à Deo lucem immediatè recipiens, in qua, & per quā prima principia cognoscuntur esse vera terminis apprehensis. Et haec prima principia nominantur aliquando dignitates, aliquando communes animi cōceptiones, aliquando respectus primi, aliquando regulae incommutabiles & impossibiles aliter sese habere. Verbi gratia: Quod totum maius est sua parte, quod intellectiuum perfectius est suo non intellectu, quod spirituale (ceteris paribus) praestantius est corporali, & sic de singulis. Quod si quaeratur: Qualis sit illa lux, dici potest, quod sit ipsa et anima, lux quaedam existens intellectualis naturae, deriuata ab infinita luce primae intelligentiae, quae Deus est, secundum illud Ioannis: Erat lux vera, quae illuminat omnem hominē venientē in hūc mundū. Et Psalmista ait: Signatū est super nos lumen vultus tui Domine. Porro, qui secundum Dionysium, 7 de diuinis nominibus, in progressu rerum à Deo fit cōcatenatio quaedam, ut infimum supremi sit primum inferioris: Angelus, à quo minoratus est homo, quia est intelligentia simplicior homine, hoc habet in sua natura infimum, quod homo habet in sua natura supremum: ut secundum hanc vim intelligentiae coniungatur absq; medio alterius speciei deo, scilicet intellectus Angelicus & humanus. Quod tamen non est ita intelligendum, ut aliquod medium sit inter Deum & animā, cum dicat Augustinus: Nihil esse superius mente nostra, praeter Deum. Verum id quidem est, quoniam uterq; à Deo aequè immediatè tria suscipit, quae sunt natura, gratia & gloria. Sed in reliquis, sicut est inter Angelos ordo hierarchicus, sic etiā Angelorum ad homines est ordo, secundum tres actus hierarchicos, quos nominat D. Dionysius, purgare, illuminare, & persicere. Et hoc quidē respectu gratiarum & perfectionum secundarū. Praeterea vis ista simplicis intelligentiae quandoq; mens dicitur in scriptura, quandoq; umbra intellectus Angelici, quandoq; vero tertium caelum, siue caelum supremum ipsius animae, quandoq; lumen intelligentiae, quandoq; lux diuina, quandoq; scintilla vel apex ipsius rationis. Cui potentiae correspondet proportionalis quaedam virtus affectiua, quae dicitur syneresis, quae est vis quaedam appetitiua ipsius animae, à Deo suscipiens immediatè quandam naturalem inclinationem ad bonum, per quam trahitur insequi motionem boni ab apprehensione simplicis intelligentiae sibi presentati. Hanc autem syneresim alijs nominibus appellare solemus habitum practi-

Potentia cognitiua.

Anima lux.

Ioan. 1.

Psalm. 4.

Psalm. 3.

Mens.

Notetur

hoc diligē-

ter, quia hinc

apparet, quod

sit animam

in tertium

caelum quae-

doque rapi

apud aucto-

rem Syner-

esim vocat

modò appe-

titiuā vi-

tutum practi-

cium princi-

pium. Ex-

- hoc est.

practicum principiorum, vel scintillam intelligentiae ratione cuiusdam suae euolutionis & ardoris ad bonum, vel apicem mentis, aut instinctum indelebilem, vel portionem virginalem ipsius animae, vel stimulum naturalem ad bonum aut supremum calum in affectibus potentibus, aut dicitur virtus amatiua superior: & ita proportionabiliter ad ea, quae dicta sunt de suprema potentia cognitiua. Porro raptus ipsius mentis, supra potentias inferiores se, fit per affectionis scintillam mentis cognatam vel appropriatam, quae scilicet amor extaticus vel mentis excessus nominatur. Manuducimur autem ex prioribus raptibus (qui sicut crebriores & faciliores sunt, sic intelligibiliores inueniuntur) qualiter scilicet mens nostra in actibus suis taliter effertur potest & figi, quod eam nulla potentiarum inferiorum interturbet. Sed plerumque per vim affectiuam ita seipsam actuabit, quod vis intellectiua, neque se, neque alia quacunque recognoscit, sicuti clarius in processu praesentis speculationis elucescet. Caterum lectores vniuersos exhortor in visceribus Iesu Christi, ne praesentia mordaci dente, vel inuidia tabescente reuoluant: sed si qua videntur vitiosa, diuina gratia duntaxat adscribant: quae verò nondum sapient, vel etiam non intelligunt, quieto silentio transeant: quia pro his tantummodò scripta sunt, qui non in sapientia verbi, sed in mortificatione animi, ac in eleuatione spiritus proposito vel affectu coambulant. Vnde processum hunc, quem Eden, id est, Paradisum contemplatiuorum, appellare decreui, nemo perfecte comprehendere potest profunditate scientiae, vel subtilitate intelligentiae, vel quibulibet exercitationibus: sed sola felicissima perdocetur experientia, cui diuina liberalitas hanc ipsam suam bonitatem communicare placuerit. Hac est enim illa doctrina praecelsa, quam increata sapientia sibi soli reseruare voluit, ac dignè se preparantibus duntaxat largiturè communicare, ut sic confundantur omnes mundi sapientes, consolentur & exultent humiles, cum vetula simplex & rusticum pascualis ad hoc consurgere cum animi puritate & spiritus viuacitate praevalet, quod omnes sapientia mundana tumentes, nulla industria, nulla intelligentia, quantamcumque perspicua, penitus attingere queant. Hinc merito dulcis Iesus, exemplar humilium, oculis in caelum erectis, exultans in spiritu, dicebat ad Patrem: Confiteor tibi Pater Domine caeli & terrae: quia abscondisti haec à sapientibus & prudentibus, & reuelasti ea paruulis. Ita Pater: quoniam sic fuit placitum ante te. Vnde necessarium est, si haec ipsa velint experimentaliter intelligere, quod omni proprietati suae morientes, soli Deo viuant: ac vultum suum in profundo spiritus aeterno lumini iugiter obijciant: ubi nimirum occulta veritas sese nullo intercedente medio manifestat.

Operis praesentis ratio.

Quod bonum est probate, & ab omni specie mali semper abstinete.

Mat. h. 11.
Luc. 10.